

Ljudski tednik.

Glasilo Narodne Ljudske Stranke.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo: Ljubljana, Breg št. 12.

Telefon št. 119.

Uprava: Ljubljana, Sodna ulica štov. 5.

Telefon št. 423.

Mir Vam bodi!

Ko je naš Odrešenik in božji Zveličar premagal spone smrti, v katere so ga obsodili farizeji na križu na Golgoti, je pozdravil svoje apostole z besedami: Mir Vam bodi.

Koliko govore te tri besede!

Toda mir je le tam, kjer kraljujeta ljubezen in bratstvo — ni pa miru, kjer se greši zoper ta pozdrav Gospodov!

V najhujši borbi nismo sledili tistim, ki so stopali po poti sovražstva, obrekovanja in blatenja, ker smo se vsikdar zavedali, da tako početje mora prej ali slej izzvati jezo božjo. Nastopali smo dostojno, kar so nam priznali celo nasprotniki, zavedajoč se, da bo zmagalo le pošteno orožje.

Kot popolnoma nova stranka nismo izvojevali uspehov po številu, izvojevali pa smo jih po kakovosti.

Možje, ki so se zbrali okrog nas, so možje, ki pomenijo seme, iz katerega bo pognalo novo življenje.

Zato gledamo mirno v bodočnost.

Z mirnim srcem in čisto vestjo želimo vsem: Veselo alelujo! in jim kličemo: „Mir Vam bodi!“

Velikonočne misli.

»Gospod bo vladal nad ljudstvi... in molili ga bodo vsi kralji zemlje, vsi narodi mu bodo služili...« (Ps. 46 in 71.) S temi besedami je kraljevi pevec v sivi predobi prerokoval veličastvo Sinu božjega in Zveličarja, njegovo končno zmago nad vsemi sovražniki in njegovo neomejeno gospodstvo nad vsem človeštvom. Če pa danes, ko je preteklo že 1923 let, odkar je stopil Zveličar na zemljo, razmišljamo in motrimo svet, kaj vidimo? Ali gospoduje in vlada Kristus vsepovsod? Ali se je izpolnilo, kar so prorokovali preroki o njem in njegovem kraljestvu, kar so oznanjevali apostoli in kar je napisano v Rimu na Petrovem trgu ob vznožju velikega obeliska: Christus vincit — Christus regnat — Christus imperat t. j. Kristus zmaguje, Kristus kraljuje, Kristus zapoveduje?

Ne. — Že najpovršnejši pogled po svetu nam pokaže, da je o vseplošnem vladanju Zveličarja nad svetom, ki mora nekoč nujno nastopiti, v naših časih zelo malo opaziti. Ne bomo govorili o onih osemsto milijonih ljudi, ki še tavajo v popolni duševni temi in ki niti ne poznajo imena božjega Zveličarja. Tudi ne bomo govorili o onih petsto milijonih, ki ne pripadajo katoliški cerkvi, niti o tistih tristo milijonih, ki se prištevajo katoličanom. Govorimo le o malem številu katoličanov, ki tvorijo slovenski katoliški narod.

Nadvse žalostna je slika: Že dogodki zadnjih kratkih mesecev so nas poučili, da večina teh katoličanov tvori le na zunaj obstoj božjega kraljestva, notranje pa so odmrli in se bolj oddaljili od ljubezni Kristusove kot pogani. Žalostna

zgodovina najnovejše dobe med našim katoliškim ljudstvom je to dovolj jasno pokazala. Ali nismo bili z boleznim začudenjem priče, kako je izginila med našim ljudstvom srčna vzgoja in stopila na njevo mesto posurovelost, kako malo se ljudje zavedajo dolžnosti do bližnjega, kako za trenutne uspehe radi ubijajo čast svojemu sobratu in jim za to ni nobeno sredstvo pregrdo? Morali smo celo gledati, kako so nekateri dostojanstvo cerkve globoko ponižali, ga skrunili in izrabljali v zgolj posvetne namene!

Vera in cerkev sta morali služiti le izvestnim interesom in zato ni čudno, da tisoči in tisoči nimajo več zmisla za krščansko moralo, ki se jim zdi zgolj dedščina preteklih stoletij. Kdo bi se potem čudil, če se celo dobrih duš polašča nemir in strah, ko gledajo kako tudi tiste, ki bi morali biti apostoli krščanske misli, zastruplja dušeče ozračje, v katerem živimo to žalostno življenje.

Vsa ta znamenja kažejo na vihar. Zdi se, da se vrši vse to početje po načrtih in sistemih. Kdor pod takimi okolnostmi govori o kraljestvu božjem na zemlji, ta je ali kriv prerok ali pa ne zna razlagati znamenj časa. Če bo naše ljudstvo šlo v tej smeri naprej, tedaj se bližamo časom hujšim in težjim, kot jih je slovenski narod kdajkoli doživel. To pa drugače biti ne more. Nešteti žalostni pojavi naše dobe nas učijo in nam s strašno razločnostjo kažejo, da je še daleč čas zmagoslavja Cerkve in končne zmage Kristusove, ker bo treba še vsepreje izvojevati odločilno bitko — streznenja duhov.

Prispevajte v naše sklade!

Pomagajte vi, ki ste poklicani, da prižigate luč vere, ki ste izbrani, da kažete ljudstvu nova pota in mu pomagate do večnovičnih ciljev. Gledali ste propadanje, bridko in trpko, videli ste brezvestno izigravanje duševnih dobrin... Zavedajte pa se tudi, da ne bodo proti temu zlu pomagale tožbe v skriti tihoti srca, ampak, da bo treba vsem, ki jim je blagor ljudstva na srcu, stopiti odkrito na plan, ker bo sicer zlo brezobzirno stopalo preko vseh srčnih želj in tožb.

Velikanoč nam kliče v zadnjem trenutku, da je skrajni čas, zaježiti okuževanje katoliške npravnosti in ustaviti propast krščanskega ljudstva. Izbiti bo treba orožje predvsem tistim, ki pod plaščem katoliških voditeljev zastrupljajo in upropaščajo ljudsko dušo. Zadnja ura je, da se tega zavedo vsi, ki so voljni in zmožni dvigniti naše ljudstvo v versko-nravnem oziru in ga tako obraniti pred usodo, ki je sicer neizbežna in ga bo pomedla iz površine zemlje, kot je pomedla večje narode, ki so zapustili pot krščanske npravnosti.

Politični položaj.

Danes je glavno vprašanje v notranji politiki, ali pojde Radić v Belgrad ali ne. Nekateri listi poročajo, da stoji sedanja vlada na stališču, da ne prične izven parlamenta nobenih pogajanj z Radićem, ker hoče na ta način izsiliti, da pride Radić v Belgrad, s čemer bi bila prizadeta njegova politika, ki jo je vodil doslej v Zagrebu. Parlament se sestane 16. aprila dopoldne ter bodo ob tej priliki poslanci izročili skupščini svoja pooblastila, nakar se bo volilo začasno predsedništvo. Naslednji dan se bo volil verifikacijski odbor, ki ima do 27. aprila pregledati vsa pooblastila poslancev in volivne spise. Poročilo tega odbora bo prečitano najbrže na seji skupščine 30. aprila, 1. maja pa se bo pričela glavna razprava o potrditvi poslancev. Dne 7. maja morajo priseči poslanci na kralja in ustavo, naslednji dan pa se bo volilo redno predsedstvo skupščine. Po teh izvršenih formalnostih bo imel kralj v skupščini prestolni govor in šele potem se bodo volili razni odbori. Ako pride Radić s svojimi poslanci v Belgrad, bo moral ravnotako kakor drugi priseči na kralja in ustavo. Pri njegovem republikanstvu, ki ga

neprestano naglašava, bo tvorila ta formalnost precej važno vprašanje. Ako pa Radić ne pride v Belgrad in ne priseže, bi bilo to radikalni vladi gotovo ljubše, ker bi imela manj močno opozicijo napram sebi ter bi vodila svojo politiko po približno istem tiru, kakor doslej, do prihodnjih novih volitev. Vse to so seveda kombinacije. Nič gotovega se danes ne more reči, jasnejšo sliko bomo dobili, ko se sestane skupščina. Poslanci SLS bodo v vsakem slučaju igrali vlogo druge vrste. Če bodo šli s Pašićem, kar končno pri njihovi švigašvaga — politiki ni izključeno, bodo morali odnehati od svojega predvolivnega programa, da dobe kake drobtinice za svoje volivce, če pa ostanejo v opoziciji, pa tudi teh drobtinic ne bo. Splošno mnenje vseh, ki računajo s številkami, je, da še dolgo časa ne bomo prišli do urejenih razmer v notranji politiki in da je položaj slabši, kakor kdaj prej. Treba bi bilo mož, ki bi imeli resno voljo za sporazum, ne pa ljudi, ki tišče vsak v svojem kotu z glavo skozi zid. Dobri časi se nam še ne obetajo!

V zunanji politiki ni nobenih posebnih izprememb. Iz Opatije se poroča o reškem vprašanju, da naša delegacija ni mogla sprejeti italijanskega načrta, ker stoji vedno na stališču, da mora luka Baroš in Delta pripasti naši državi v popolno območje. Glede na to sta sklenili obe delegaciji soglasno, da se seje prelože čez velikonočne praznike v svrhu novih navodil od svojih vlad.

V Nišu so se končala pogajanja naših in bolgarskih delegatov dne 23. t. m. Obe delegaciji sta se naslednji dan odpeljali v Belgrad, kjer se bodo končno javno podpisali sklenjeni dogovori. Iz južne Srbije poročajo, da so se bolgarske komitaške čete pričele razhajati že vsled vesti, da bosta naša in bolgarska vlada ukrenili odločne korake proti njim. Upati je, da pride v doglednem času ob južnih mejah naše države vsaj deloma do urejenih razmer, kar pomeni veliko dobroto ne samo za tamošnje prebivalstvo, temveč tudi za ugled naše države same v inozemstvu.

V Rimu se vrše pogajanja med avstrijskimi zastopniki in italijansko vlado radi ureditve medsebojne izvozne in uvozne trgovine. Gre za odstranitev vseh nepotrebnih ovir pri železniškem prometu, pri carinjenju potnih listov. Italija želi izvažati v Avstrijo svoje južne pridelke, vino, sadje, cvetje itd. Na drugi strani pa je Avstriji čim več na tem, da dobi ugodne pogoje za

izvoz svojega blaga v tržaško luko. Da skuša tudi Italija dvigniti promet v tržaški luki, ki je skoro popolnoma propadel, je umevno. Zato se pričakuje, da se bodo pogajanja v Rimu končala sporazumno. Avstrijskemu kancelarju dr. Seiplu se mora priznati, da zasleduje zelo smotreno politiko. Najprej je zagotovil Avstriji mednarodno finančno pomoč, potem je sklenil za Avstrijo ugodne pogodbe z Mažarsko in Jugoslavijo in sedaj skuša urediti tudi trgovske odnose z Italijo, ki je po prevratu dostikrat na račun Jugoslavije podpirala avstrijsko politiko.

Velikanoč 1923.

Nemirna je prišla ta Velikanoč in tisoč nerešenih ugank je prinesla s seboj, za naš narod dvakrat nemirna in zagonetna. Kaj nas čaka? Ali nam bo prinesla oljčna vejica mir in spravo?

Očiščene čakajo pomladne poljane na svoje orače, da jim zasejejo novo bodočnost. Tudi naš narod čaka na svojo bodočnost, da bi bila boljša in srečnejša. Ali so že opasani orači? In kaj bodo sejali?

V času pokore smo; in ta nam posebno živo kliče, da je vse naše delo zastonj, ako ne bomo iskali najprej božjega kraljestva in njegove pravice. Pa ga ne iščemo. Kakor da je vse pozabilo, česa nam je najbolj treba, je krenilo na pot za kraljestvom tega sveta. Kje so zlata semena visokih vzorov?

Politični boji so oblastno zahtevali vse moči, celo vse organizacije samo za svoje cilje. Delo za tako potrebno srčno kulturo je prenehalo. In kakor vsak boj, je tudi ta vsled slepega preziranja tega, kar je pametno in dovoljeno, zapustil sledove, ki jih še dolgo ne bomo zbrisali.

Res je, podlaga za duševni preporod je narodovo blagostanje. Iz tega po so izvajali tako usodno pomoč, ker so istovetili delo za narodno blagostanje — z delom za SLS. In temu maliku so žrtvovali toliko dragocenih dobrin!

Kdaj boste zbrisali srd, ki se je zagrizel v naivne duše, ko so zagledale duhovnika s sarkastičnim posmehom za volivno skrinjico, v katero niso ali mogli ali hoteli spustiti kroglice? Kako bodo vršile Marijine družbe svoj plemeniti apostolat za npravn preporod, ko so se vrgle na volivnih shodih v volivno posurovelost, branile laži, ki bodo prej ali slej prišle na dan?

Usoda našega malega naroda je temna. Bog ve, če nam ni usojena le še prav kratka doba! Sejajmo visoke vzore srčne vzgoje: iz njih bo vzkli prava narodova sreča in dobrine, ki ne minejo. Tedaj bomo bogati zakladov, ki nam jih nihče ne vzame.

Naj bi Rešnja kri velikonočnega Jagnjeta čistila naša srca za to sveto delo!

INOZEMSKÉ VESTI.

Pogreb črnogorske kraljice Milene. V San Remu v Italiji so položili v kripto pravoslavne cerkve krsto pokojne črnogorske kraljice poleg krste njenega moža kralja Nikite. Pogreba so se udeležili: hčeri Ksenija in Vera, princ Peter in Anastazija z bivšim ruskim princem Nikolajem. Krsto so nesli iz avtomobila v cerkev italijanski oficirji. Kraljevo rodbino je zastopal dvorni ceremonjer conte Macchi di Celere, častno službo sta opravljali dve stotniji pešpolka št. 42., oddelek karabinerjev in narodne milice. Vse mesto je bilo v žalnih zastavah. Pogreba so se udeležili zastopniki vseh oblastev.

Južna železnica ne bo podržavljena. Kakor poročajo dunajski listi, je padla ideja podržavljenja južne železnice v vodo. Najbolj se je upirala Italija, ki izroča celo svoje dosedanje državne železnice privatnim družbam. Zlasti Mussolini je odločen nasprotnik podržavljenja in tudi zakupa. Ravno tako tudi Mažarska in Jugoslavija nista naklonjeni podržavljenju, proti kateremu se pojavlja v zadnjih dneh sedaj tudi v Avstriji odpor. Kakor stvari stoje, je treba računati s tem, da južna železnica v nobeni izmed interesiranih držav ne bo podržavljena.

Naše posojilo v Franciji. Kakor poročajo listi, je francoski finančni minister predložil parlamentu zakonski predlog, po katerem se dovolijo Jugoslaviji posojila do 30 milijonov francoskih frankov. V kak namen je naša vlada zaprosila za posojilo v Franciji, še ni znano.

Češkoslovaško - jugoslovansko zблиžanje. Znanstveni komite češkoslovaško-jugoslovanskega udruženja pri 6. razredu Masarykove akademije je sklenil, da prične akcijo za organizacijo tem tesnejšega vzajemnega češkoslovaško - jugoslovanskega delovanja na kulturnem, znanstvenem in gospodarskem polju. V to svrhu odpošlje komite delegate Masarykove akademije v vsa večja mesta Jugoslavije, da stopi v stik z zastopniki znanstvenih in gospodarskih korporacij. Zastopnik Masarykove akademije pride tekom prihodnjega tedna v Ljubljano.

Obsodba nadškofa in 13 katoliških duhovnov po boljševikih. Dne 26. t.

m. je razglasilo moskovsko revolucijonarno sodišče obsodbo zoper nadškofa Cieplaha in 13 katoliških duhovnov. Nadškofa Cieplaha in prelata Wutkiewiczza so obsodili na smrt, druge pa na večletno ječo. Smrtna obsodba se izvrši v četrtek. Obsodba je razburila vse pravnočuteče ljudi, ker so prepričani, da je le maščevanje, ker se obsojenci niso podali boljševikom in niso hoteli priznati, da so cerkve državna last. Kako bode obsodba izpadla, se je že prej domnevalo, vsled česar se je že uplivalo na merodajne kroge Francije, Angleške in Amerike. Tudi Vatikan bo seveda storil vse, da prepreči izvršitev smrtne obsodbe. Vsi obsojenci so v Rusiji znani in radi svojega dolgoletnega delovanja spoštovani.

Razpust avstrijske vojske. Avstrijska vlada je izdelala načrt, po katerem se imajo sedanji posli takozvane narodne brambe podrediti ministrstvu notranjih zadev. Vlada resno misli popolnoma razpustiti stalno avstrijsko armado in organizirati le nekako varnostno stražo za vzdrževanje javnega reda in mira. Avstrija ne namerava več vzdrževati stalne armade, da si prihrani velike izdatke. Proti temu načrtu nastopajo nemškonacionalni krogi. Z načrtom o organizaciji varnostne straže je tudi zadovoljen zastopnik društva narodov, višji komisar dr. Zimmerman. Varnostna straža se ima združiti z orožništvom v eno celoto, ki bo podrejena in na razpolago ministrstvu notranjih zadev.

Amerika za obnovo evropskega gospodarstva. V Rimu se vrši mednarodni kongres trgovskih zbornic. Na tem kongresu je pretekli teden vodja ameriškega odposlanstva in podpredsednik ameriškega bankirskega društva Kent predložil ameriške predloge in izjavil, da je Amerika voljna dovoliti Nemčiji posojilo, iz katerega naj bi Nemčija vzpostavila svoje gospodarstvo in plačala reparacije. Splošna vzpostavitev svetovnega gospodarstva je samo mogoča, če se reši vprašanje reparacij. Dolžnik mora po svojih močeh plačati, toda višina plačil je odvisna od jamstva vseh narodov. Varnost sedanjih mej in odprava pretiranega oboroževanja sta potrebni, ker je drugače dovolitev kreditov in stabiliziranje valute nemogoče. Vojni dolгови zveznikov se morajo deloma odpustiti. Vojaška bremena se morajo odpraviti. Umetno stabiliziranje valute je nevarno, stremiti pa se mora za stabiliziranjem valute. Za ustvaritev zlate valute bi bila potrebna svetovna gospodarska konferenca, na kateri bi bile zastopane vse prizadete države.

Silni cikloni v Zedinjenih državah. Ameriško časopisje poroča, da so te dni razsajali v vzhodnem delu Zedinjenih držav silni viharji, ki so povzročili ogromno škodo in zahtevali tudi precej človeških žrtev. Po dose-danjih poročilih je mrtvih nad 30, težko ranjenih pa 75 ljudi. Porušenih je nad 50 hiš.

Spopad med Poljaki in Litvanci. Iz Litvanske se poroča, da je 150 poljskih peš-

cev in 30 konjenikov napadlo pri Poslipkih 7 kilometrov od zapadne meje litvansko posadko, ki ima pet mrtvih in enega ranjenca.

Poljaki in Italija. Poljski zunanji minister Skrzynski se sestane 30. t. m. v Milanu z laškim ministrskim predsednikom Mussolinijem.

Puč v Nemčiji je bil pripravljen, pa se je ponesrečil. Bile so organizirane stotnije z orožjem in municijo; vojaško vodstvo je bilo bržčas namenjeno generalu Ludendorffu. Nemška vlada je razpustila celo nemškonacionalno »Freiheitspartei« na podlagi zakona o zaščiti države. Poslanec te stranke von Graefe je v državnem zboru stavil predlog, da se ta naredba, ki krši ustavo, razveljavi, pa je doživel poraz. Na Bavarskem so nacionalnosocialistične stotnije napovedale naravnost vojaške vaje. Državni minister za notranje zadeve Severing je alarmiral prusko varnostno policijo, ker so fašisti grozili s pohodom na Berlin. Francoski listi pa slikajo vso to zaroto in njeno odkritje tako, kakor da hoče nemška vlada s tem pokazati, da je v resnici demokratska ter tako pripraviti ugodni teren za sporazum s Francijo glede ruhrskega vprašanja.

Samomori v Berlinu. Število samomorov v glavnem mestu Nemčije vsled naraščajoče druginje in bede vedno bolj raste. Tekom par dni je izvršilo samomor 15 ljudi med temi 8 žensk.

Mussolini in Mažari. „Probujujoči se Mažari“ so poslali v Italijo znanega Štefana Friedricha, da bi stopili v zvezo z italijanskimi fašisti. Friedrich objavlja sedaj svoje „sijajne“ uspehe. Toda Mussolini je te dni izjavil inozemskim časnikarjem, da so ti „uspehi“ gola izmišljotina: „Med talijanskim fašizmom in Mažari ni nobene zveze, še manj pa dogovora.“ Mussolini je dvakrat odrekel sprejem Friedrichu, „ker ima Italija druge skrbi, kakor podpirati blazne načrte mažarskih vročih glav.“

Priprave za prevrat na Mažarskem. Pretekli teden so voditelji mažarskih opozicionalnih strank sporočili mažarskemu min. predsedniku grofu Bethlenu, da se širijo vesti o pripravah „probujajočih se Mažarov“, zlasti pa bodimpeštanskih dijakov, za obo-rožen prevrat. Bethlen je izjavil, da ima dovolj moči, da bo vsak poizkus kakega prevrata zatrl v kali in da bo pri prvi nedovoljeni demonstraciji proglasil obsedno stanje. Voditelji opozicije so nato izjavili, da je nevarnost prevrata in nasilja od strani organizacije „probujajočih se Mažarov“ postala po njihovih informacijah zelo resna.

Katastrofalen padec mažarske krone. Na borzah je pričela vrednost mažarske krone strahovito padati. Medtem ko je začetkom meseca notirala še 0.20 je sedaj padla ravno za polovico na 0.10. Druginja v celi Mažarski strahovito raste in se je bati, da pride do velikih izgredov. Horthyjev režim je od ljudstva čimdalje bolj osovražen.

* **Krvave demonstracije** mažarskega delavstva. Pretečeni teden so se vršile velike delavske demonstracije v Budimpešti proti terorju „probujajočih se Mažarov“ in proti nameravanemu izprtju stavkujočih kovinarjev. Policija je brezobzirno nastopala z orožjem in je padlo več delavskih žrtev. Vedno pogostejši so nemiri tudi v armadi, kjer so proti dezertarjem uvedli policijsko špionažo.

* **Španska pred revolucijo?** Po umoru preds. dnika rdečih sindikatov v Barceloni je zavladovalo po celi državi zelo napeto razpoloženje. Zatrjuje se, da je nevarnost izbruha državljanske vojske zelo velika in bi se revolucionarno gibanje gotovo razširilo na vso državo. Glavni ravnatelj policije v Barceloni je odstavljen radi nezmožnosti. V mestu je bilo pred kratkim umorjenih več delavcev.

* **Zveza španskih žen za ruske katoliške duhovnike.** Kakor poročajo iz Madrida, se je obrnila zveza španskih žen na vlado z zahtevo, da se diplomatskim potom nastopi proti sovjetski vladi v obrambo nadškofa in drugih ruskih katoliških duhovnikov, ki morajo biti v kratkem sojeni od sovjetskih sodišč, ker niso sledili pozivu vlade o oddaji cerkvenega premoženja.

* **Najbogatejši petrolejski vrelec sveta.** Iz Londona poročajo, da so odkrili te dni pri mestu Larao v Ameriki petrolejski vrelec, ki daje dnevno okrog 120.000 sodčkov petroleja. V splošnem se domneva, da je to najbogatejši petrolejski vrelec sveta.

DNEVNE VESTI.

— **Dvajsetdinarske novčance.** V zadnjem času se dogaja, da ponujajo gotovi ljudje dvajsetdinarske novčance, ki že davno niso več v veljavi. Pripetili so se celo slučaji, da so ti špekulanti opeharili lahkoverne in nepoučene ljudi celo tako, da so sprejeli te novčance za nove stodinarske. Opozarjamo javnost, da dobro pazi in naj prvega takega špekulanta prijavi takoj pristojni oblasti.

— **Živinski sejmi v Ljubljani zopet dovoljeni.** Ker je kužna bolezen slinavka v Ljubljani popolnoma ponehala in tudi v okolici pojema, je pokrajinska uprava dovolila, da se sejmi v Ljubljani zopet vrše. V Ljubljani so živinski sejmi vsako prvo in tretjo sredo v mesecu. Prvi živinski sejem bo torej v sredo, 4. aprila.

— **Smrtna nesreča v Trziču.** — K Alojziju Kutnerju, delavcu tvrdke Polak v Trziču, je prišel te dni na obisk njegov sodelavec. Pri vstopu v sobo pa se je gostu nutil grozen prizor. Svojega tovariša je našel na tleh v mlaki krvi, nedaleč od njega pa je ležal dolg nož ves okrvavljen. Ne-

srečneža so prepeljali v ljubljansko bolnico, a je malo upanja, da se pozdravi.

— **Zborovanje jugoslovanskih nacionalistov.** V nedeljo dne 25. marca se je vršila v Ljubljani pokrajinska skupščina „Orjune“. Prispelo je mnogo nacionalistov iz Hrvatske, Dalmacije in Srbije.

— **Dr. Korošca pričakujejo** prihodnje dni v Beograd. Tu bodo radikalni vodje z njim stopili v stik, da zondirajo, pod kakimi pogoji bi SLS pomagala Pašiču.

— **Radič popušča.** Politiki vseh strank komentirajo izjave Radiča, ki jih je dal v zadnjem času novinarjem. Vsi ti komentarji soglašajo v tem, da je nastopila pri Radiču popustljivost in neka politična elastičnost.

— **Parlamentarni klubi.** Če pride Radič v Beograd ho sedem odnosno osem parlamentarnih klubov in sicer: 1. radikalni, 2. Radičev, 3. demokratski, 4. jugoslovanski z Bunjevci, 5. Spahov muslimanski, 6. džemijet in 7. zemljoradniški. Po skupščinskem pravilniku morejo namreč ti klubi biti kot parlamentarne grupe. Ostale grupe, Nemci, socialisti itd. se morajo pridružiti kaki parlamentarni grupi ali pa skupno med seboj delovati in stvariti svoj skupni klub. V tem slučaju bi bilo osem klubov.

— **Božidar Sever,** o katerem se je razširila vest, da so ga Mažari v ječi ubili, živi, le da je v poostrenem zaporu in nima nobenega stika s svetom. Res je že čas, da se naša vlada pobriga za nesrečneža.

— **Državno posestvo Belje pod vodo.** Pretekli teden je Donava na raznih krajih prestopila bregove ter poplavlila v Baranji občine Darot in Lasko. Voda je poplavlila nad 80 katastralnih oralov rodovitne zemlje v bližini državnega posestva Belje, ki je bilo deloma tudi pod vodo. Istotako je v Leskovcu vsled hitrega tavanja snega v planini Veternica voda tako narasla, da je povzročila v mestecu občutno škodo.

— **Pokopališki tatovi.** Na ljubljanskem pokopališču pri sv. Križu sta bila prošli teden iz križa rodbinske grobnice Ane Zupan ukradena dva bronasta nakita v obliki žalnih vencev, vredna okrog 8000 kron.

— **Nova ženska bolnica v Ljubljani.** V torek dne 20. t. m. je bila v Ljubljani otvorena nova ženska bolnica, ki ima porodniški oddelk, lasten laboratorij in predavalnico. Bolnica je najmoderneje urejena. Ravnatelj bolnice je dr. Zalokar.

— **Redni občni zbor** društva tobačnih trafikantov! Društvo tobačnih trafikantov v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor za dne 8. aprila t. l. ob 2. uri popoldan v restavraciji pri „Zlati ribi“ v Ljubljani. Trafikantje v Vašem lastnem interesu je, da se v obilnem številu udeležite istega; kajti poročalo se bo glede povišanja odstotkov od na drobne razprodaje tobačnih izdelkov, kakor tudi se bo pretresalo glede zboljšanja našega stanja. Odbor.

— **Bakteriološko postajo** in brezplačni ambulatorij za spolne bolezni so otvorili 21. t. m. v Celju za mariborsko oblast.

— **Samomor vsled bede.** V sredo dne 21. t. m. se je ustrelil na mariborskem pokopališču delavec progovnega odseka v Zidanem mostu Ivan Zarabec. Vzrok samomora je beda v kateri se je nahajal vsled pičlih prejemkov in naraščajoče dražnje.

— **Slovenske gorice brez avtomobilne zveze.** Mariborski okrajni zastop, ki ga vodi že od prevrata kot gent vodja SLS dr. Leskovar, je od 1. aprila naprej zopet ukinil vse avtomobilne vožnje na okrajni cesti Maribor, oziroma Lajteršperk-Sv. Lenart, češ da avtomobili preveč pokvarijo cesto. Za trg Sv. Lenart in vse okoliške občine, ki so imele zadnji čas lepo in razmeroma ceno avtomobilno zvezo z Mariborom, pomeni ta prepoved težak udarec.

— **Izvršitev smrtne obsodbe v Mariboru.** Dne 26. marca ob sedmih zjutraj je bil na dvorišču mariborskega okrožnega sodišča obešen Andrej Lichtenwallner, ki ga je porotno sodišče v Mariboru dne 11. decembra 1922 obsodilo na smrt na vešalih, ker je dne 12. junija 1922 umoril svojo ženo Matildo. Lichtenwallner je bil rojen 7. oktobra 1871 v Jastrebeih, stanoval je na Kogu, okraj ormoški. Po poklicu je bil čevljar. Obsojen je bil že večkrat. Ker je ustrelil nekega moža in dve osebi ranil, je bil svojčas obsojen na 5 let ječe. Bil je nasilne narave. Potrdilo smrtne obsodbe je došlo v Maribor dne 24. marca. Sodišče je odredilo izvršitev obsodbe za pondeljek dne 26. marca zjutraj. Morilčev zagovornik Zorzi je še v zadnjem hipu predlagal, da se Lichtenwallnerja zdravniško preišče, ali je telesno in duševno zmožen iti na vešala. Zdravniški strokovnjaki so ga preiskali in ugotovili, da je Lichtenwallner duševno zdrav. Spovednik frančiškan č. o. Emerik Landerogott je v nedeljo dopoldan obiskal morileca v zaporih jetnišnice in ga nagovarjal, naj se spravi z Bogom, toda obsojenec je trdovratno molčal. Šele, ko je došel zdravnik k njemu, da ga preišče, je izpregovoril in povedal zgodovino svojega življenja. — Dne 26. t. m. še pred sedmo uro se je zbral na dvorišču okrožnega sodišča sodni dvor, morilčev zagovornik, občinstvo, fotografi in dva krvnika. Točno ob sedmih so štirje orožniki prignali Lichtenwallnerja iz jetnišnice. Spremljal ga je č. o. Emerik. Ko se mu je prečitala še enkrat obsodba in potrdilo iste, je Lichtenwallner sam mirno stopil na vzvišeni prostor pod vešala. Točno ob sedmi uri 5 minut je krvnik Mausner iz Sarajeva konstantiral, da je morilec Lichtenwallner mrtev. Fotografiji so fotografirali ves dogodek in kretnje

morilčeve in krvnikov. — Odkar obstoji okrožno sodišče v Mariboru, je to drugi slučaj, da je bil kak obsojenec obešen. Prvi slučaj se je dogodil pred 25 leti, ko je bil meseca majnika 1898 obešen morilec Bračko.

— **Pametna odredba.** Stanovanjska oblast II. stopnje v Ljubljani je te dni končno veljavno naložila nekaterim velepodjetjem, da morajo zidati hiše za svoje uslužbenec. Z zidanjem morajo pričeti najkasneje konec aprila. Tvrde, ki niso hotele dati točnih podatkov o svojem premoženjskem stanju, so bile kaznovane z globami do 10.000 Dinarijev.

— **Iz zdravniške službe.** Za okrajnega zdravnika za zdravstveno okrožje v Radečah je imenovan dr. Josip Tavčar.

— **Pot rumunske in naše kraljice v Dubrovnik.** Rumunska kraljica-mati je prišla na obisk naše kraljeve dvojice v Belgrad. Odpotovali sta s kraljico Marijo v Dubrovnik, kamor jima sledi po končani otvoritvi izrednega zasedanja narodne skupščine tudi kralj Aleksander.

— **Notar Tomo Šorli.** V Podgradu v Istri je umrl pretekli teden notar Tomo Šorli v 42. letu svoje starosti. Bil je dolga leta bojevnik za narodno stvar na Goriškem in v Istri. Med vojno je bil dolgo časa v ruskem ujetništvu, kjer se je kmalu priučil jeziku in pisal članke za ruske liste. Nato je stopil kot dobrovoljec v srbsko armado in preživel vse grozote njenega umika čez Albanijo. Pozneje je odšel v Italijo in odtod v Pariz, kjer je vodil pisarno „Jugoslovanskega odbora“. Pozneje po vojni se je vrnil v Istro, dasi se mu je nudila lepa ekzistenca v Jugoslaviji. Tam se je z vso vnemo posvetil narodnemu delu in napredku. Cela Istra žaluje za njim in tudi mi s tesnobo v srcu gledamo na njegov sveži grob.

— **Iz rudarske službe.** Za računskega revidenta je imenovan pri velenjskem premovalniku kontrolor g. Anton Kurnik.

— **Belgijski konzulat v Ljubljani.** — V kratkem se ustanovi v Ljubljani belgijski konzulat, kateremu bo načeloval honorarni konzul, ki bo domačin.

— **Nove železniške proge.** Finačno ministristvo je za leto dni podaljšalo koncesijo za trasiranje nove ozkotirne železniške proge Zabok-Stubica do Piramide na Slemenu ter normalnotirne proge od Saveta preko Blelovara do Sv. Ivana Zelina.

— **Nova slovenska opera.** Kakor poročajo je skladatelj Anton Förster dovršil novo slovensko opero »Dom in rod« v petih dejanjih. Partitura obsega 522 strani.

— **Dve novi knjigi.** V založbi Jug sta izšli dve novi izvorni slovenski knjigi in sicer Alojzij Gradnik »Padajoče zvezde« druga izdaja opremljena s krasnimi lesorezi akademičnega slikarja Božidarja Jakaca in mladinska pesniška zbirka Igo Grudna »Miška osedlana«. To knjigo krasi risbe akademičnega slikarja Ivana Vavpotiča. Izdaja je zelo

okusna in neoporečna. Padajoče zvezde stanejo nevezane 15 Din. Miška osedlana pa 10 Din. Knjigi sta kaj primerni za velikonočno darilo. Naročijo se v Matični knjigarni na Kongresnem trgu 9, v Ljubljani.

— **Kje so volilne kroglice?** V občini Popovača v Kosmajskem okrožju se je po volitvah ugotovilo, da je bilo v skrinjicah manj kroglic, nego je bilo oddanih glasov. — Volilci so najbrž, mesto da bi kroglice vrgli v skrinjico, odnesli iste domov. Krivijo predsednika volilne komisije, da ni pazil, če so volilci res spuščali kroglice v skrinjice ali ne.

— **Smrtne obsodbe.** Kasacijsko sodišče je potrdilo sledeče smrtne obsodbe: Peter Blagojevič, delavec iz Setaca, ker je za časa okupacije zvršil 4 uboje in druga razbojstva med tamošnjim prebivalstvom. Radislav Milošević, ki je meseca oktobra vlomil v hišo nekega sovaščana in umoril njegovo ženo. Potnjena je tudi smrtna obsodba Stanka Stevanoviča in njegove ljubimke Cvete, ki sta umorila Stevanovičevo ženo.

— **„Zarja“.** Glasilo Peričeve skupine socialistov preneha izhajati ter se združi z „Delavskimi Novicami“, ki bodo izhajale tedensko kot glasilo socialistične zveze delovnega ljudstva.

— **V Subotici** se je posrečilo policiji zalotiti tihotapsko družbo, ki je že dve leti utihotapljala mažarsko vino v Jugoslavijo.

— **Velik požar v Splitu.** V soboto ponoči je nastal v skladišču „Jadranske Plovidbe“ požar, ki se je v kratkem zelo razširil in to tudi na skladišče lesne trgovine Ilič in kavarne „Nova obala“.

— **V Bosni** so hudi snežni viharji, ki ovirajo promet.

— **Papežev nuncij** monsignor Pellegrinetti je dospel v soboto v Sarajevo in se nastani v nadškofovski palači.

— **Velik napredek.** Zagrebški listi pišejo, da je bil Vinko Trnjar, novo izvoljen poslanec mesta Zagreba, še pred nedavnim časom postrešček, sedaj pa je tajnik „Hrv. radničkog saveza“.

— **Število Židov v Srbiji.** V Srbiji živi približno 30.000 Židov, od teh v Belgradu 7000. Po večini so španskega izvora.

— **Iz Belgrada** se poroča, da bo belgijska, mažarska in nizozemska vlada še letos pričela z zgradbo poslaniških palač v Belgradu.

— **Reparacijska komisija** je sklenila, da mora Mažarska Jugoslaviji dobavljati za vsak delavni dan 880 ton premoga.

— **Kazen za zločin storjen v Sibiriji.** Dne 17. t. m. je bil aretiran v Mitrovici bivši dobrovoljec Peter Hrtkovič, ki je konec leta 1919 ubil v Krasnojarsku v Sibiriji komandanta dobrovoljskega polka SHS. kapitana Vladimira Pavkoviča. Češko vojno sodišče v Sibiriji je predalo Hrtkoviča naši vojni misiji v Vladivostoku. Od tu so ga pripeljali na neki angleški ladji v Jugoslavijo in ga zaprli v Belgradu. Na nepojasnen na-

čin pa se mu je posrečilo iz zapora pobegniti, a so ga sedaj zopet prijeli in obsodili na smrt na vešalih.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarov** tvrde Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1. 12

Južna in Severna Amerika.

V dobi številnih konferenc smo postali napram vestem o novih mednarodnih posvetovanjih že nekam topi in tako se nam utegne zgoditi, da prešpimo eno izmed najvažnejših konferenc povojne dobe, ki utegne preobraziti tudi gospodarsko lice Evrope.

L. 1910. se je vršila v Buenos-Airesu v Argentini četrtá vseameriška konferenca in letos ji ima slediti peta v Santiagu de Chile.

Združene države Severne Amerike ne loči od Južne Amerike samo Panamski prekop, temveč predvsem gospodarske razmere in deloma celo narodnostne, recimo raje kulturne prilike. Saj je tudi nemogoče, da bi ne bilo takih razlik na tako ogromnem ozemlju, kakršno tvori Amerika.

Južna Amerika je Evropi bližja kot Severna Amerika. Bližja tudi v narodnostnem oziru, ker tvorijo večino prebivalstva Južne Amerike romanski ali latinski narodi, ki simpatizirajo s svojimi brati v Evropi. Saj je španski narod v svoji najslavnejši dobi Južno Ameriko koloniziral in tudi drugi evropski romanski narodi so ji dali svoje najboljše sinove. Francoska kultura je južnim Amerikancem ideal in vse umetniške struje stojijo pod francoskim vplivom. Skratka, prebivalstvo Južne Amerike je prepojeno z evropsko-romansko mentaliteto.

Ta razlika med Južno in Severno Ameriko se zrceli politično v dejstvu, da so države Južne Amerike stopile v ligo narodov in da zavzemajo njihovi zastopniki v ligi odločilna mesta. Severna Amerika pa se je branila sodelovati pri ligi in zavzema vedno jasneje stališče, da jo evropske razmere nič več ne brigajo.

Tudi gospodarsko gravitira Južna Amerika bolj k Evropi nego k Severni Ameriki, kar je razvidno že iz suhega dejstva, da je morská pot iz mesta Pernambuco, ki je najzapadnejša točka Južne Amerike, do Lizbone za 542 morskih milj krajša nego pot od Pernambuce v središče Severne Amerike — Newyork. Iz tega sledi, da trguje Južna Amerika rajše z Evropo nego s Severno Ameriko, ker je pot cenejša.

Za gospodarsko življenje Severne Amerike pa je Južna Amerika velike važnosti. Silno visoko razvita industrija Severne Amerike potrebuje trg, kamor lahko izvaža svoje izdelke, a potrebuje tudi surovine, potrebuje za svoje stroje ogromne količine mineralnega olja in vse to bi ji lahko nudila Južna Amerika. Gospodarska ekspanzivnost Severne Amerike išče nove izhode.

To so na kratko oni problemi, ki jih ima rešiti peti vseameriški kongres.

Južna Amerika prihaja k temu kongresu z močnim adutom. Ona je gospodarsko od Severne Amerike neodvisna, ona je predvsem vezana z Evropo, v Evropo izvaža svoje naravno bogastvo in iz Nemčije se zalaga s potrebnimi industrijskimi izdelki. Južna Amerika lahko izbira: ali z Evropo, ali z Ameriko. Severna Amerika nima kaj izbirati, ona nujno potrebuje čim tesnejše gospodarske stike z Južno Ameriko. Od rešitve teh problemov je odvisno bodoče lice ameriškega, a tudi evropskega gospodarskega sveta.

Paul Keller — F. Š.:

Izpraševanje vesti.

Kadar pridem na nedeljo domov in vidim, ko gre k maši Tone Podlogar, korenjak, lepo oblečen od temena do pete, okrog njega pa kopa čednih otročičkov, tedaj sem vesel tega pridnega delovnega moža in se zamislim, kako časih prav skromno šolsko znanje zadostuje, da stojiš v življenju in na pravem mestu cel mož.

S Podlogarjevim šolskim znanjem ni bilo namreč nič prida. Jaz to lahko rečem; bila vsa sošolca in sva kot vaška poba osem let gulila klopi pod isto šolsko streho.

Ko sva spolnila trinajsto leto, je neko pomladansko jutro sklenil naš sivolasti učitelj roke nad svojo malo postavo in ganjen spregovoril:

»Vi večji, vi pojdete danes popoldne k prvi sveti spovedi. Iz nauka veste, kako važen dan je to za vas. Pojdite v cerkev in se spodobno pripravite!«

Nato so se »večji« vzdignili in k tem sva spadala tudi Tone Podlogar in jaz. Vsak je vzel iz šolske torbe mogočno polo papirja, ki bo skoraj nosila »seznam naših grehov«, snel tintnik iz jamice in si zataknil držalo za uho. Tako oboroženi smo se podali na spokorno pot. Ko smo zapuščali klopi, so nas manjši zaostali občudovali skoraj s spoštovanjem. Eden izmed nas je še

stopil pred starega učitelja in godrnjal nekaj nerazumljivega, kar naj bi se reklo: »Gospod učitelj, ako smo vas morda kdaj užalili ali užalostili, prosimo za odpuščanje.«

»Pojdite v božjem imenu!« je rosnih oči dejal dobri mož. V tem trenutku pač sam ni vedel, ali smo ga v sedmih dolgih letih šolanja »morda kdaj užalili.«

V pomladnem solnčnem siju je romala mala četa spokornikov po vaški poti v cerkev, fantki in dekletca, vsak zroč tiho predse. O Bog, kakšna sprememba! Drugekrati se je ravno tale mladež podila »na gmajni« za cerkvijo tako glasno, da bi se vzdramili celo pokojni mrtvi za ozidjem, ako bi le ne spali tako globoko, zdaj pa nihče od te divje čete ne spregovori besede, drug drugega ne pogleda.

Globok, svet božji mir v cerkvi. V solncu je plamtela obleka svetega Mihaela nad velikim oltarjem kakor v zlatu in na rdečem steklu večne svetilke so bliščali žarki, da je bilo kakor ognjeni rubin v srebrni čaši. Rahlo so stopali otroci, mnogi po prstih. Vsi so poklekneli pred velikim oltarjem. Neka deklica je pričela in vsi otroci so zamolili ž njo:

»Pridi, sveti Duh, napolni srea svojih vernih in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni!«

Nato smo se podali v klopi. Na klečala smo sedli, sedeže pa smo rabili za pisanje. Kdor bi tedaj stopil v cerkev, ne bi zapazil žive duše; zakaj mali spokorniki so vsi tičali v globočini. Čisto tiho je bilo; le časih je zaškrtalo kako pero ali pa je kdo ali katera pritaval do oltarja nazaj, da si še enkrat izprosi milost in varstvo. Tako je izpraševal vsak svojo vest in zapisaval grehe, o katerih je mislil, da jih je storil.

Nekdo je vendar končal. Njegova glava se pokaže iz globočine, da se ozre po drugih; ker pa še nikogar ni videti, misli, da je bil prezgodaj gotov, in zopet izgine. In medtenu žari vse naprej v zlati luči angel nad oltarjem in njegovo obličje se smehlja.

Nazadnje se pa sliši, kako otrok za otrokom spogiba svoj grešni spis in ga rahlo vtika v žep. Četa se zopet zbira, pred oltarjem, skupno obnovi kesanje in nato cerkev zapusti.

Zopet stojimo v pomladanskem sijaju in gremo od cerkve navzdol. Tedaj se mi pridruži moj posebni prijatelj, Rakarjev Nejc, in mi važno pove:

»Ti, Podlogarjev Tone je vse svoje grehe od mene prepisal!«

O Podlogar! Ti prepisuješ vselej: vse nastavke, vsa narekovanja, vse račune, vse druge pismene naloge. Samo ob sebi je bilo razumljivo, da si prepisoval; pridobil si pravico na to, saj si bil tolikokrat karan, tolikokrat zaprt, tolikokrat tepen! Ali grehe prepisovati — to gre pa predaleč!

Zadnjo šolsko uro, ki smo jo imeli, so me mučili hudi dvomi. Če gre Podlogar, — o tem sem bil prepričan — s prepisanimi grehi k spovedi, gre neveljavno in zagreši težak zločin. In jaz, ki sem zanj vedel, sem moral ta zločin zabraniti, sicer sem ga tudi jaz kriv. Moral sem naznaniti učitelju ali celo katehetu, kaj se je zgodilo. Tega pa nisem bil v stanu; svoj živ dan nisem tožil. Tako sem bil na dan, ki bi moral biti zame dan najglobjega dušnega miru, v srčnih težavah kot še nikdar poprej v življenju. Nazadnje pa sem vendar našel rešitev.

Na poti iz šole domov sem stopil k Podlogarju in ga pridržal.

»Ti si od Rakarjevega Nejceta svoje grehe prepisal,« sem ga vprašal strogo kakor sodnik.

»To tebe nič ne briga!« se je vsajjal grešnik.

»To mene že briga!« sem povzel še strožje in mu razložil stališče krščanskega nauka. Podlogar je povesil glavo.

»Ne znam,« je dejal žalostno. Tedaj se mi je zasmilil.

»Tone,« sem sklenil milejše; »k spovedi gremo šele ob treh; če boš ob dveh v cerkvi, ti bom pomagal napraviti izpraševanje vesti in to bo potlej veljalo. Hočeš?«

Podlogar je samo prikimal in šel k drugim. Ob dveh sem stopil po cerkvene ključke in odprl zakristijo. Tam je stala klop s klečalom, kjer so se navadno odpočili botri, če so z otrokom morali malo počakati na krst. Podlogar Tone je bil že tam.

Sedel sem na klečalo in razgrnil veliko polo papirja na klopi pred seboj.

»Zdaj, Tone, zdaj mi moraš pa vse povedati, kar si napravil in ne smeš nič izpustiti. Bom vse prav napisal,« sem mu prigovarjal ljubeznivo pa resno.

Podlogar je prikimal. In pričel sem izpraševati po desetih zapovedih: »Si to napravil? Si to napravil?« Podlogar je pokimal ali odkimal z glavo, kakor se je pač priznal za krivega ali ne. Prišla sva brž naprej. Tudi preko 6. zapovedi, ki obsega vse grehe zoper čistost, sva šla gladko. Naš dobri učitelj, oče Fran-

ke je bil vzgojitelj stare sorte; ni nas naučil nič fizike in ne kemije, ali imel je nepokvarjene otroke. Ko sem bil jaz vaški pob, si me dobil povsod; poznal sem male in najmanjše tajnosti vseh otrok in danes lahko s prepričanjem dvignem roko in rečem: pregreh, ki danes tako neizmerno tlačijo našo mladino, ni od tedanjih šolskih otrok laščanskih nihče niti slutil. To povem v pohvalo stare šole očeta Franketa in to mu polagam zase in za vse svoje tovariše in tovarišice kot vence na njegov častiti grob.

Zdaj pa 7. zapoved. »Ali si kradel?« sem vprašal Podlogarja. Tedaj pa je ta grdo pogledal, nastavil roko in dejal:

»Ti bom tako prisolil!«

Opazil sem, da se je čutil Podlogar užaljenega, od svojega spovednega pomočnika užaljenega! To se mi je zdelo nezaslišano, pa uvidel sem, da s strogostjo nič ne opravi, zato sem kar tako omenil:

»I, jaz na primer sem jabolka kradel.« Tedaj se je Podlogar pomiril. »Oh,« je dejal, »jabolka sem seveda kradel. Pa še koliko!«

»In gnjat sem narezaval,« sem nadaljeval.

»Pri nas nimamo gnjati,« je dejal Podlogar.

Torej je bil naravno boljši.

Ob poltreh sva z izpraševanjem vesti končala. Vse, česar se je čutil Podlogar krivega, sem z velikimi črkami lepo na listek izpisal, mu predal ta seznam in rekel:

»To so tvoji grehi. Te moraš v spovednici prebrati. Potem bo vse v redu.«

Podlogar je pokimal. »Zahvaljen« ni rekel. To bi mu bilo preneumno. Kmalu nato so prišli še drugi in ob treh tudi gospod katehet, ki si je nadel vijoličasto stolo in sedel v spovednico.

Brez pobožnjaštva rečem: to je bila ena najmogočnejših ur mojega življenja. Zavest, da moram dati račun o svojem mišljenju in delovanju, se je globoko vstala v mojem srcu.

Otrok za otrokom je stopal k tihi spovednici in se kmalu vračal s tajno srčco v očeh. Bil sem pri prvih in bi iz cerkve lahko odšel. Pa sem ostal. Podlogar, ta skrb moje vesti, še ni prišel na vrsto. Glej ga, postavil se je prav na zadnje mesto, ubogi cestinar. Sedel sem tako, da sem lahko videl spovednico. Slednjič je vendar prišel Podlogar na vrsto. V levici je držal od mene spisani li-

stek, z desnico pa si je nekajkrat pogladil razmršene lase.

Tako, zdaj kleči. Zdaj je pričel brati svoje grehe. Toda kaj je to? Duhovnik se je obrnil k njemu, mu prigovarja in moj seznanek grehov frči polahko na tla. O, nič dobrega nisem slutil. Potil sem se; pri Podlogarjevi spovedi sem prestal mnogo več strahu kot pri svoji. Videl sem, da katehet s Podlogarjem kar naprej govori. Kaj naj to pomeni? Slednjič — zdaj bo končno. Katehet se vzravna na sedežu, sname baret z glave, pričinja govoriti odvezo. Tedaj nenadno — jo Podlogar ubere. Na vsak način je mislil, da je svojo pokoro že slišal in zdaj lahko gre. Trpel sem nepopisno. Katehet je prišel iz spovednice in potegnil ubeglega Podlogarja nazaj. Še enkrat ga dolgo pogovarja in nazadnje kleči Podlogar kakor jagnje, medtem ko moli katehet z dvignjeno roko nad njim »Ego te absolvo«.

*
*
*

Šli smo domov. Podlogar se mi je pridružil. Dejal nisem nič. Pa pričel je sam od sebe. Listka, ki sem mu ga napisal, ni znal brati. Tedaj mu je rekel katehet: »Glej, moj dragi, sedem let si hodil v šolo in še brati ne znaš, kar si sam napisal.« »In,« je govoril Podlogar, ki je v nekaterih točkah zelo držal na čast, »to vendar ni šlo. Tedaj sem rekel: Saj tega nisem jaz napisal, to je napisal mežnarjev Pavle!« Nato vprašanje in odgovor in moj lepo pisani seznanek grehov je frčal na tla — gospod katehet je Podlogarja sam izprašal.

Bolje je to opravil kot jaz; ali še danes rad mislim na uro, ko sem v večernem žarenju lepega pomladanskega dne stopal v globokem srčnem miru s Podlogarjevim Tonetom po cesti moje rodne vasi, in veselim se, kadar pridem domov in vidim Podlogarja, ubogega, pa do dna poštenega moža iti s svojo kopico zalih otrok v cerkev, v isto cerkev kakor nekda.



GOSPODARSTVO.

UMETNA GNOJILA.

I.

Zakaj moramo gnojiti.

Vsaka rastlina potrebuje hrano, brez hrane bi morala vsahniti. Hrana, katero potrebuje rastlina, se nahaja v zraku in zemlji. Iz zemlje vsrkava rastlina s svojimi koreninami toliko hranilnih snovi, kolikor jih potrebuje; če pa v zemlji hranilnih snovi sploh ni, ali če jih je premalo, začne rastlina kmalu hirati.

Rastlina dobiva torej iz zemlje hranilne snovi in iz tega sledi, da ostane v zemlji vedno manj hrane, zemlja izgublja svojo hranilno moč. O tem se lahko kmalu uverimo: če sejemo leto za letom, ne da bi zemlji gnojili, bo pridelek vedno manjši. Iz tega pa sledi, da moramo zemlji vrniti one hranilne snovi, ki jih je dala rastlini. To dosežemo z gnojenjem!

Katere so te snovi, koliko jih je, kako se imenujejo? Na to bomo najlažje odgovorili, če pogledamo, iz katerih snovi obstoji rastlina. Glavna sestavina rastline je voda (približno 70 odstotkov), dalje pa ogljik, vodik, dušik in kisik; negorljive sestavine, ki se nahajajo končno v rastlinskem pepelu pa so predvsem fosfor, kalij, apno, železo, žveplo, magnezij in nekaj drugih. Rekli smo že, da dobiva rastlina potrebne hranilne snovi iz zemlje in zraka. Iz zraka pa dobiva samo ogljeno kislino in kisik, vse drugo pa mora dobiti iz zemlje. Zanimivo je pri tej stvari, da dobiva rastlina tudi dušik iz zemlje, akoravno ga je v zraku 79 odstotkov.

Zdaj me utegne kdo prekiniti češ, torej moramo dajati zemlji tudi železa in žvepla! Ne, to je nepotrebno. Izmed navedenih rastlinskih sestavin ima zemlja nekatere v toliki množini, oziroma jih potrebuje rastlina le v tako majhnih količinah, da popolnoma zadošča to, kar hrani zemlja v sebi. Fosforne kisline, kalija, dušika in apna pa ima zemlja premalo in te snovi moramo zemlji vedno znova dodajati, in v ta namen gnojimo s hlevskim ali umetnim gnojem.

Fosforova kislina je najvažnejše hranilno sredstvo, ki se pa žal ne nahaja v zemlji v zadostni meri, ali pa se nahaja v tako težko topljivi obliki, da ne morejo šibke koreninice do nje. Fosforova kislina je posebno vsem raznim vrstam žita nujno potrebna, čim več fosforne kisline, tem lepše bo zrnje. Fosforna kislina se na-

haja v hlevskem gnoju in v umetnih fosfornih gnojilih.

Kalij potrebujejo predvsem one rastline, ki nam dajejo sladkor in škrob, torej sladkorna pesa in krompir.

Dušik je glavna sestavina beljakovine, katero nahajamo v vseh rastlinah. Akoravno se nahaja v zraku 79 odstotkov dušika, dobivajo vse rastline dušik le iz zemlje. Na zemlji, ki je dobro gnojena z dušikom, dobijo rastline lepo temno-zeleno barvo in se bujno razvijajo. Grah, bob, grahorica, rdeča detelja, lucerna itd. ne potrebujejo dušika v zemlji, ker ga dobivajo na poseben način iz zraka, kvečjemu če jim ga damo ob prvi rasti. Vsem drugim rastlinam pa moramo dati dušika v obilni meri in v taki sestavini, da ga lahko korenine vrkavajo. Dušik se nahaja v hlevskem gnoju in v gnojnicah, seveda tudi v umetnih gnojilih.

Apno. Apno nam dudi dvojno korist. Zemlja, v kateri se nahaja mnogo apna, se da silno lahko orati in obdelavati. Voda in zrak lahko prodreta v zemljo in zlasti zrak deluje potem na razkrajjanju raznih mineralnih snovi in tako pridejo potem tudi te poslednje rastline v prid. Razne sestavine, ki bi drugače rastlini škodile, odstrani apno, ali jih pa tako spremeni, da postanejo za rastline koristne. Apno pospešuje tvoritev dušikove kisline, katero potrebuje rastlina.

Poglejmo še na kratko, kakšne izmed navedenih snovi, potrebujejo glavni naši poljski pridelki. — Žito (pšenica, rž, ječmen, oves) potrebuje predvsem mnogo dušika, fosforove kisline in kalija. Koruza rabi v rani mladosti mnogo dušika, potem fosforove kisline in kalija.

Krompir in repa (sladkorna) potrebujejo mnogo kalija, da tvorita škrob odnosno sladkor. Fosforne kisline potrebujejo, da pravočasno dozori, dušik pa vpliva na množino pridelka.

Grah, bob itd. potrebujejo vse prej navedene snovi izvzemši dušika. Rabijo pa tudi mnogo apna. Kalij pa vpliva na množino in kakovost pridelka.

Trava raznih vrst potrebuje vse hranilne snovi.

Lan in konoplje potrebujejo mnogo dušika, kalija in fosforove kisline pa le manj.

Trta rabi velike količine vseh hranilnih snovi. Dušik vpliva na razvoj loze, kalij in fosforne kisline pa predvsem na razvoj grozdja. (st.)

(Dalje sledi.)

KAKO GNOJIMO KORUZI?

Koruza se razvija primeroma zelo hitro in radi tega potrebuje mnogo

hranilnih snovi, ki se morajo nahajati v lahko raztopljivi obliki. Najvažnejše gnojilo za koruzo je hlevski gnoj, a treba je pravilno in pravočasno gnojiti.

Najbolj plodonosno je gnojenje v pozni jeseni ali v zgodnji pomladi. O tem nas prepričajo že sledeče številke, ki slonijo na raznih poskusih: Gnoj jeseni napeljan in posušen na kupu daje pridelka 55.8. Gnoj pozno jeseni zaoran daje 66.6. Gnoj tik pred setvijo zaoran pa 61.5. Vidimo torej, da je najbolj koristno, če gnojimo v pozni jeseni ali zgodnji pomladi. To je tudi povsem razumljivo. Če gnojimo tik pred setvijo, se nahajajo hranilne snovi gnoja v nerazkrojenem stanju in mlada rastlina ga ne more vrkavati vase. Treba je torej, da se hranilne snovi gnoja razkrojijo, kar se zgodi predvsem, če gnoj zgodaj zaorjemo. Če se vrši proces razkrajjanja v zemlji, se ne izgubi prav nič hranilnih snovi, če se pa vrši razkrajjanje na prostem, v zraku, tedaj gre obilo dušika v zgubo. Mlada koruza pa potrebuje predvsem dušika. Če ima dovolj dušika, se bo lepo razvijala, pognala bo obilo korenin, močno steblo, košato listje in taka rastlina se bo najlažje ubranila raznim boleznim in drugim sovražnikom. Če je koruza revna, je temu kriv predvsem kmetovalec sam, ker je premalo ali pa prepozno gnoji. Pred vsem je temu krivo gnojenje, ki se vrši šele tik pred setvijo. Če napelješ še toliko gnoja, bo le malo koristi. Le izruj tako koruzo, kaj boš zapazil? Na korenini se je nabralo nebroj uši, ki sesajo sok iz rastline, in jo tako slabijo. Če pa ima rastlina v zgodnji mladosti dovolj hranilne snovi, dovolj dušika, se ne bo naselilo toliko uši, a tudi če se naselijo, ne morejo škoditi zdravni rastlini toliko kakor revni in bolehn.

Ob tej priliki naj opozorimo še na eno dejstvo, kateremu poveča ta ali oni morebiti le premalo pažnje. V gnojnicah se nahaja velika količina hranilnih snovi, posebno pa dušika, kalija in apna. Lahko bi jo rabili s sijajnim uspehom za gnojenje koruzi, ker bi dušik imenitno deloval, seveda tudi le, če rabimo gnojnico ob pravem času. Najboljši čas za polivanje gnojnice je ob prvem ali drugem okopavanju, ali še bolje ob prvem in drugem okopavanju. Poskusi z gnojnico so pokazali že prav dobre uspehe. Saj v Nemčiji n. pr. polivajo z gnojnico. (st.)

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

DROBTINICE ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE.

g Kako odpravimo grintavost hrušk in jabolk. Grintavost sadja spoznaš lahko takoj, listje in sadje dobi hrastam podobne črne madeže. Lupina bolnega sadja ima grenak okus in tudi sadno meso ni užitno. To bolezen odpravimo, če precepimo bolna drevesa. Včasih pa bo tudi zadoščalo škropljenje z modro galico. Skropiti je treba trikrat: v zgodnji pomladi tik pred poganjanjem popkov, drugič pred evtanjem in tretjič po cvetenju. Če bi dež galico spral, moraš kropiti vnovič.

g Za čebelarje. V zadnjem času so z raznimi reklamami vabili čebelarje, naj si nabavijo medstene iz aluminija. Kakor pa poročajo zdaj strokovni listi, so se te medstene zelo slabo obnesle. Te medstene so prehladne in vsled tega se zalega slabo razvija. Čebele same jih v medišču le slabo predelajo in napolnijo z medom. Prezimiti jih na takem satju ne moremo.

g Katere kokoši nosijo največ jajc? Največ jajc znesejo one kokoši, ki so se izvalile marca meseca. Te kokoši začnejo nesti že v septembru in nesejo tudi tekom oktobra, novembra in decembra še precej dobro. V navedenih mesecih pa obično najbolj primanjkuje jajc in so tudi najdražja, radi tega bo gledala skrbna gospodinja, da bo imela že marca meseca piščeta.

g Kaj je in čemu služi drenaža? Močvirnata zemlja ni dosti prida, treba jo je osušiti. Najcenejše in najboljše osuševanje dosežemo z drenažo. Pod zemljo položimo lončene cevi iz dobro žgane ilovice, ki so 20—30 cm dolge, njihov premer znaša 8 in 12 cm. Prvo vrsto imenujemo sesalne, drugo nabiralne cevi. Sesalne cevi vlečejo vodo iz zemlje, nabiralne jo prevzamejo in odpeljejo v potok. Čim mokrejša in težja je, tem globokejša je treba polagati cevi: 90 cm do 2 m. V težki ilovici je treba položiti cevi 12—14 m eno vrsto od druge, v lahki lovnati zemlji pa 24—30 m. Drenaža trpi 40 in še več let ter ti prinese od posušenega zemljišča mnogo koristi.

g Kako pomagamo suhim travnikom? Suhe travnike je treba namakati. Če travnik primerno visi in če je dovolj vode na razpolago, se jo napelje po celem travniku po jarkih, ki so 10 do 20 cm globoki.

g Koliko krme rabijo prašiči? Tri do štiri mesece stari mladi pujski rabijo $\frac{2}{3}$ kg zdrobljenega ječmena, $\frac{2}{3}$ kg zdrobljene koruze, $\frac{1}{3}$ kg otrobov. Vsega skupaj torej 1 kg krme na dan. Plemenske svinje dobijo razen pašne na detelji ali na travniku še 0.8 do 1 kg otrobov, med sesanjem pa 60 dni priklade 2 kg mešanega zdrobljenja.

Merjasci dobijo razen paše 1 kg zdrobljenega ovsa.

g Kako peremo volno? Volne ne smemo prati v vroči vodi a tudi ne v mrzli, najboljša je mlačna voda. Krivo ravna tudi, kdor pusti volno predolgo v vodi in jo potem drga in ožema. Zelo dobro je, če primešaš vodi salmijakovca, in sicer 20 gr na 30 l vode. Občutljive volnene obleke poskušaj najprej osnažiti brez vode. Položi obleko na likalno desko in drgni umazana mesta s koščkom usnja belih rokavic (glacé). Uporabljamo pa lahko tudi nekoliko segrete bele moke, katero odpravimo po čiščenju s krtačo. Tudi vrečica, ki jo napolnimo z najfinejšim gipsum, bo dobro služila. Ako uporabljamo vodo, je najboljša, da si poprej na hitro zvaril belo glino ali bel fižol. V tem slučaju ne smemo pri pranju rabiti mila in moramo potem volneno blago še enkrat sprati v mlačni vodi. Če pereš volneno blago z milnato vodo, ga moraš tudi izprati v milnati vodi in ga potem takoj sušiti. Namesto mila smemo rabiti kašo iz vode in bele krede. V tem slučaju moramo blago večkrat izpirati. Bele volnene odeje čistimo na ta način, da jih vihtimo v vodi, kateri smo primešali 1 žlico stearinovega olja in 2 žlici salmijakovca tako, da postane voda penasta. Potem izpreš odejo v čisti vodi in jo razpneš na solncu, da se čim preje posuši. Mastne madeže odpravimo iz volnene robe s kašo iz pšenične moke ali maštike in 1 žlico bencina. To kašo deni na mastno mesto in počakaj, da se posuši, nato jo odstraniš s krtačo. To ponavljaš toliko časa, dokler madež ne izgine. Če čistiš volneno blago s samim bencinom, ostane okrog madeža kolobar.

g Kako odstranimo madež od črnila? Madeže od črnila odpravimo iz preprog, oblek in volnenega blaga na ta način, da posušimo črnilo najprej s pivnikom ali vato, nato nakapljamo na madež nekoliko mleka, in ga čez nekaj časa posušimo z vato. To ponavljamo toliko časa, dokler ne izgine madež. Madež od črnila na parketnem podu pa odpravimo s sokom od limone. S polovico limone drgnemo madež toliko časa, dokler ne izgine in potem operemo dotično mesto z vročo milnato vodo. Madeže od tinte na lesenih tleh odpravimo s solno kislino, katero popreje razredčimo. Na to operemo dotično mesto s čisto vodo. Lahko pa odpravimo take madeže še na drug način. Pripraviti je treba tekočino, ki obstoji iz enega dela citronove kisline in dveh delov nasičene raztopljine boraksa v vodi ter iz desetih delov vode. Nato pripravimo še drugo tekočino, ki obstoji iz treh delov apnenega klorida, treh delov nasičene raztopljine apna in iz šestnajstih delov vode. Madež namažemo najprej s

prvo tekočino, mokroto pa posušimo s pivnim papirjem; nato namažemo dotično mesto z drugo tekočino in madež bo takoj izginil. Lahko pa odpravimo madež od črnila iz lesa še na tretji način. Najprej ga odrgnemo z vodo in s peskom in ga potem polijemo s tekočino, katero smo pripravili tako, da smo polagoma in previdno vlili med stalnim mešanjem 200 gramov koncentrirane angleške žveplene kisline v dva litra vode. Končno izmijemo dotično mesto z vodo.

g Kako prisilimo kokljo k nesenju? Kokljo prisilimo k nesenju, ako jo denemo v obešeno kletko in jo krmimo z vodo in mehko krmo, ne pa z zrnjem.

g Cene živini v Zagrebu so bile pretekli eden sledeče: Konji od 22 do 40 tisoč; mladi konji za srednjo težo 35.000 kron komad; konji za klanje od 6 do 20 kron za 1 kg žve teže. Voli za delo, srednje vrste, 48.000 kron par; prvovrstni voli za izvoz 50—60 K za 1 kg, tretjevrstni 30—36 kron; biki do 54 kron žive teže, klavne krave do 30 kron za 1 kg. Teleta so plačevali od 50—60 K za 1 kg, prvovrstne prašiče pa od 100 do 112 kron.

g Izvoz slame v nozemstvo, k je bil do sedaj prepovedan, je zopet dovoljen brez plačila izvozne carine.

g Izvozna carina za pšenico se zniža od 1 Din 50 p na 60 par za kilogram. S tem znižanjem upajo doseči povečanje izvoza.

g Lokomotive in vagoni zahteva naša vlada od Nemčije na račun reparacij. Tudi je odobren kredit za 300.000 zlatih mark za nabavo brzozavni in telefonskih priprav na račun reparacij.

NARODNA LJUDSKA STRANKA.

n Skladi NLS. Izvršilni odbor NLS je ustanovil dva sklada: 1. **tiskovni sklad NLS.** Ta sklad je namenjen za vzdrževanje naših listov. Požrtvovalnost nekaterih naših ljubljanskih somišljenikov je preskrbela za začetek. Toda misliti moramo naprej in skrbeti za to, da naš tisk ne le izide, temveč tudi ostane. V ta namen je treba, da vsak somišljenik kaj žrtvuje po svojih močeh. Tudi najmanjši donesek je dobrodošel. Sicer pa smo ustanovili temeljne kamne po 50 Din. Kdor daruje en kamen, plača 50 Din. Trdno pričakujemo, da bodo imovitejši somišljeniki darovali po več kamnov, po 5, 10, 20, 50, 10 kamnov itd. Meje ni nobene, ne na zgoraj in ne na spodaj. Vsak dar je pa prostovoljen in je tedaj resnična zasluga za ljudsko stvar. 2. **akcijski sklad NLS.**

Ta sklad služi organizacijskemu in propagandnemu delu NLS. V podrobnem ima ta sklad služiti vzdrževanju strankinega tajništva, kritju poštnih, potrebnih potovanj za organizacijo in propagando stranke, letakov in drugih tiskovin, izvzemši onih, ki spadajo v področje tiskovnega sklada. Umevno je, da so ti stroški veliki, osobito v času volitev. Apeliramo torej na največjo požrtvovalnost somišljenikov. Doneski za oba navedena sklada se začasno pošiljajo na uredništvo „Ljudskega tednika“, Ljubljana, Breg 12. K vsaki denarni pošiljki je treba pripomniti, za kateri sklad je namenjena.

Prispevajte v naše sklade!

RAZNE.

r Telefon. Telefonsko omrežje se tudi v naši državi hitro razpreja in interes vseh slojev, posebno pa trgovine in obrti je, da se še bolj izpopolni. Posebno za Slovenijo, ki smo dobro razvita industrijska pokrajina in tranzitno prehodna točka Srednje Evrope k morju, je telefon odličnega pomena. Sev. Amerika, ki se lahko prišteva k najbolj naprednim trgovskim državam na svetu, poseduje v svojih mejah 65% vseh telefonskih naprav sveta. Na Evropo odpade 25% ostalih, 10% pa na druge dele sveta. Na število prebivalstva pride razmeroma na Sev. Am. dvanajstkrat toliko teh naprav kot v Evropi. Amerika ima sedaj v rabi več kot 14 milijonov aparatov in se je letno pomnožilo njih število do pol milijona. Pred 20 leti je prišel v Ameriki en telefon na 90 oseb, sedaj pa le še na 8. Med tem časom je pa Evropa postavila komaj en tel. aparat na 100 oseb. Kolike važnosti je telefon za kmečki stan se zopet vidi v Ameriki, kjer odpade na farmarje nič manj nego 3 milijone telefonskih zvez. Interesantno bi bilo izvedeti za statistične podatke o napredovanju telefonskega omrežja v Sloveniji in to pred vojsko, ter kaj je bilo storjenega na tem polju v Jugoslaviji po prevratu. Zainteresirati je treba tudi naš kmečki stan za telefon, ki je zanj tolike važnosti kot za druge stanove. Upoštevati je treba tudi sedanjo draginjo prometnih občil in nad vse to dragoceni čas! Vzemimo samo nevarne bolezni pri ljudeh in pri živini v oddaljenih krajih, ki nujno potrebujejo pomoči.

r Podgane, velika nadloga v Budimpešti. V Budimpešti, posebno v predmestjih, kjer ni zdravstveno razmerje najboljša, so se pojavile brezštevilne podgane. Celo podnevu se sprehajajo podgane po ulicah. Mestni ma-

gistrat je naročil vsled tega lov na podgane in razdelil med prebivalce strup, ki naj se na določenih mestih raztrosi. Podgane niso le gnusna žival, ampak tudi zelo nevarna, ker posebno ob gorkem času prenašajo nalezljive bolezni.

r Bivši nemški cesar Viljem je postal trgovec. On ima na sejmišču v Utrechtu paviljon v katerem je zaloga porcelanskih izdelkov iz bivše cesarske tovarne Cadiner v Berlinu. Paviljon je najet seveda pod drugim imenom, a dejanski je last Viljema.

r Obseg slovanskih držav. Vse slovanske države merijo preko 19 milj. km² z 227.194.000 prebivalcev. Jugoslavija meri 252.254 km² in ima 13.500 prebivalcev, Bolgarska ima 110.000 km² z 4.870.000 preb., Češkoslovaška 140.536 km² in 13.595.816 preb., Poljska 386.619 km² in 27.900.000 preb., Ukrajna 465.100 km² z 31.602.000 preb. in Rusija z 18.300.000 km² in 136.425.000 prebivalcev.

r Knjižna statistika. Preteklo leto je bilo izdano v evropskih državah 100.000 knjig. Od tega jih je zdala Nemčija 32.352, Anglija 10.842, Francija 7.683, Italija 6.293, Češkoslovaška 5.838, Holandska 4.431, Danska 3.673, Švica 1.453, Norveška 1.033 in Španija 927.

r Da ima steklo več odporne sile nego jeklo, so dokazali poskusi v Ameriki s pritiskom 35.000 atmosfer. Dočim so steklene cevi vzdržale pritisk 24.000 atmosfer, so bile jeklene že pri 17.500 atmosferah popolnoma stlačene. Pri istih poskusih se je tudi ugotovilo, da tekočine niso neelastične, kakor se je do sedaj domnevalo. Ugotovilo se je namreč, da je voda pri 121.000 atmosferah svojo prostorno vsebino za 20% zmanjšala ne da se je zledenila, čeravno se je preje segrela na 80 stopinj Celzija.

r Ameriška radovednost. Neka bogata Amerikanka se je podala na potovanje po Evropi in obiskala tudi Rim. Obšla je vse ceste in ulice, pogledala vsak kot in kotichek večnega mesta in je na koncu koncev zaprosila tudi za sprejem pri sv. očetu. Pij XI jo je sprejel z njemu lastno ljubeznijo in jo vprašal, s čim bi ji mogel ustreči. „Oh, sveti Oče,“ vzklikne Amerikanka, „hotela bi videti še konklave!“ — V Vatikanu so se radovedni Amerikanci seveda prav pošteno smejali.

r Največja reklama. Ameriška toaletna trvdka je postavila nad svojimi trgovskimi prostori v Newyorku reklamni napis, ki je največji na svetu. Cela sestava tehta 100 ton, je 50 m dolga in 25 m visoka. Reflektorji razsvetljujejo napis, da se more celo na razdaljo 14 km prečitati.

r Cene ženskam. Pri nekaterih plemenih je navada, da kupijo možje svoje žene od staršev. Cena se ravna po lepoti kupljene žene, a še bolj jo določuje prefriganost prodajalčeva. Pri nekaterih plemenih velja kot najlepša žena ona, ki je najbolj debela, gre torej „po živi vagi“, radi tega pitajo starši svoje hčere na vse mogoče načine, da bo

več „žive teže.“ Cena se menja med 1 do 10 krav za žensko. Pri drugih plemenih zopet sme samo poglavar prodajati neveste in ponekod ne plačujejo več žene s kravo, temveč z denarjem. Pred vojno je stala nevesta pri plemenu Kikugo 5 šilingov, po vojni pa je cena zrasla na 12 do 15 šilingov, ki se lahko plačuje v obrokih. Eskimi na severu pa plačujejo svoje neveste s kožami ali psi. (st.)

r V Veroni je bilo pred 12 leti pokopano deklet, o kateri je pričela mati trditi, da jo je zastropila rojakinja. Izkopali so jo, a na veliko začudenje je bilo telo ohranjeno, kakor bi bilo balzamirano.

r Amundsenova arktična ekspedicijska. Po neki brezžični vesti z ladje »Maud«, se je nahajala Amundsenova arktična ekspedicijska dne 6. marca na 24 stopinji severne širine in 170 stopinji 30 minut od Greenwicha. Ladja plove počasi proti severu. Dne 14. decembra p. l. se je nahajala ladja na 83,25 stopinji severne širine in na 172 stopinji od Greenwicha. Neko pismo Amundsenovo potrjuje, da odpotuje iz Wainwrigata približno sredi junija.

r Naši grobovi v Češkoslovaški. Češkoslovaško vojno ministrstvo je izdalo statistiko o vojaških grobovih južnih Slovanov. V 340 skupnih grobovih je pokopanih 14.746 Jugoslovanov, med njimi 12.017 iz predvojne Srbije. Za 8210 umrlih se ve, kakšni bolezni so podlegli. Med njimi je bila najhujša morilka jetika kot posledica slabe hrane, nečistoče v prenapoljenih taboriščih, slaba obleka in dejstvo, da niso ločili bolnikov od zdravih, ki so se tako okuževali. Zabeleženo je še 705 slučajev smrti vsled splošne oslabelosti 210 vsled vnetja ledvic, 187 vsled vnetja prsne mreže, 163 vsled srčne napake in 155 smrtnih slučajev tifusa. Ranam je podleglo 150, 149 malariji, 132 zastrupljenju krvi in nekaj sto raznim drugim boleznim. Že iz teh številk se more razbrati, kako strašne so bile muke srbskih vjetnikov in drugih jugoslovanskih internirancev v bivši Avstriji. Kostni Jugoslovanov so raztresene po celem svetu za osvobodjenje domovine izpod tujega jarma.

r Zaljubljenčeva smola. Te dni je bosansko mesto Višegrad doživelo redko senzacijo. Med vojno je služil pri tamošnji avstrijski brigadi kot računski podčastnik neki Armin Tresler, po rodu Čeh. Ko je nastal prevrat se je Tresler vrnil v svojo domovino. Po nekaj mesecih je prosil za potno dovoljenje v našo državo, a mu je bilo odbito. To je storil tekom štirih let večkrat, toda vedno brez uspeha. Tresler se je namreč zaljubil pred odhodom v neko deklico, o kateri pa ni vedel ne za ime in ne za naslov. Njegovo hrepenenje je bilo tako veliko, da se je končno odločil, da gre na pot brez potnih listin. Sedel je v svojem rodnem me-

stu Javoru na vlak in se srečno prepeljal čez celo Češkoslovaško, Avstrijo in prispel po par dneh v Jugoslavijo. Šlo je vse v redu in šele v Sarajevu, skoro na pragu cilja, se mu je pripetila nesreča. Na glavnem kolodvoru ga je opazil policijski komisar, kateremu naš zaljubljenec ni bil nič kaj všeč. Zahteval je od njega potne dokumente, katere mu ta seveda ni mogel pokazati, ker jih ni imel. Izgovarjal se je, da je domačin, kar mu pa komisar ni hotel verjeti. Pozval ga je, da gre z njim in ga je oddal v mestne zapore. Tu je priznal celo resnico. Radovedni policisti so ga spraševali, kako je deklici ime, a revež ni mogel odgovoriti na nobeno vprašanje. Ker ni bilo nikake druge možnosti, da se izve resnica, ga je odpeljal redar v Višegrad, policija pa je že preje oklicala, naj se zberejo na ta dan v tamošnjem hotelu vse devojke iz meščanskih krogov. Ko je stopil Tresler v sobo, se je začul enodušni vzklik: »Ah... naš Armin!« Devojke so izpričale policistu, da je bil Tresler med vojno v mestu najlepši vojak in da so bile vse deklice vanj smrtno zaljubljene. Navsezadnje se je zvedelo tudi za ime devojke, radi katere se je Tresler pripeljal v lepo Bosno. To je neka Bukica K., hči nekega sarajevskega trgovca, ki je s svojim očetom večkrat obiskala Višegrad. Tu se je spoznala s Treslerjem in ta ji je pri svojem odhodu na najslovesnejši način prisegel, da se kmalu vrne in jo popelje kot svojo drago ženico na svoj dom. Na svoje največje razočaranje in žalost pa je izvedel Tresler, da se je Bukica naveličala čakanja in da se je poročila z nekim bivšim ruskim ujetnikom, fabrikantom iz Rige, s katerim živi sedaj v Berlinu. Pri tej vesti je nesrečni zaljubljenec zaplakal kakor malo dete, iz sočutja je udaril za njim v jok tudi cel zbor prisotnih deklet. Po par dneh so ga na to odpravili nazaj v njegovo domovino.

r Volčja nadloga v Rusiji. Lansko leto so raztrgali volkovi 40 tisoč glav raznih domačih živali.

r Nabrana luč. Snovi, ki v temi svetijo so bile že do sedaj znane. Šele kemiku dr. Jahodi pa je uspelo, prirediti snov, ki solnčno, ali umetno luč kupiči in jo v temi po cele ure izžareva. Ta snov se imenuje »Plecobava«. S to barvo se zamore prirediti vsakovrstne predmete, da v temi svetijo, odnosno da so razsvetljeni kakor po dnevu. Kdor ne bo mogel zaspati, si bo lahko slike ali umetnine razsvetlil s to barvo in jih bo mogel ogledavati, dokler ga ne premaga zaspanec. Če je svetloba izžarena, se more snov zopet napoliti s svetlobo. Tudi praktično se bo mogla ta iznajdba uporabljati. N. pr. sveteči se ulični napisi, reklame itd.

r Lord Carnavon, ki je odkril grob Tutaukhamenov je obolel na zastrupljenju krvi vsled pika muhe. Ko je to zvedela njegova soproga, se je takoj odpravila z zdravnikom po zrakoplovu v Egipt. A ni imela sreče, kajti vsled defekta na zrakoplovu je morala pristati blizu Beauvaisa na Francoskem in se potem odpeljala z brzovlakom v Marseilles. Hudobneži trdijo, da je to nezgoda povzročila Tutaukhamenova duša, ker je Lord Carnavon motil njegov posmrtni mir z odkritjem groba.

r Brusejsko vseučilišče je ustanovilo v Oolenu tovarno za proizvodnjo radija. Po izjavi gospe Curie se bode v tej tovarni izdelovalo toliko radija, da bode krita vsa svetovna potreba. Radij iz te tovarne je tako popoln, da bodo ameriške tovarne z proizvodnjem jenjale, ker ne morejo proizvajati enakega radija.

r V dolini reke Mississipi je divjal pred kratkim ciklon, kakršnega ne pomnijo. Pokrajina v Mississipijski delti je popolnoma uničena. Do sedaj je znano, da je 60 mrtvih in več stotin ranjenih.

r Brezposelnost v inozemstvu. Na Českoslovaškem je brezposelnih 248.485, na Mažarskem 950 tisoč, a samo na Dunaju 100.000. Pri nas se, hvalabogu, o brezposelnosti skoro ne more govoriti.

LISTEK.

Duše iz vic.

Spisal Prosper Merimée. — Priredil F. Š.
(Dalje.)

„Ne rečem,“ ga je zavrnil don Juan. „Mlajša je že prijetna, pa je še otrok. Ne da se pametno kramljati ž njo. Po glavi ji blodijo grofovski romani, o ljubezni na ima zelo čudne pojme. Ne morete si misliti, kaj vse zahteva.“

„Vidite, mladi ste še, don Juan, in s svoj ljubico ne znate prav ravnati. Ženska, glejte, je kakor konj: ako jo pustite, da se navzame slabih navad, ako je ne prepričate, da ji ne boste odpustili nobene svojeglavnosti, nikoli ne boste mogli nič doseči od nje.“

„Povejte mi, don Garcia, ali vi ravnate z vašim ljubicami kakor s konji? Ali često rabite bič, da jih odvadite svojeglavnosti?“

„Redkokdaj. Predober sem. — Čujte don Juan, ali mi hočete odstopiti svojo Terezo? Obljubim vam, da se bo po preteku petnajst dni vila kakor maček. Ponudim vam Fausto v zameno. Ali vam je treba protiusluge?“

„Kupčija bi mi bila zelo po godu,“ se je smejal don Juan, „ako bi tudi dami od svoje strani pritrdili. Toda

dona Fausta vas nikdar ne bi hotela odstopiti. Preveč bi zgubila pri zamenjavi.“

„Preskromni ste; pa pomirite se. Danes sem jo tako obnored, da ji bo prvi, ki pride za menoj, kakor žarek luči za zavrženega. Ali veste, don Juan,“ je nadaljeval don Garcia, „da govorim zelo resno?“

Don Juan se je smejal še bolj zavoljo resnosti, s katero je prijatelj pokrival svoje prismojenosti.

Ta poučni razgovor je prekinil prihod dijakov, ki so njune misli obrnili drugam. Ko pa se je zvečerilo, sta oba prijatelja sedela pred buteljko montilca¹ ter košarico valenskih orehov in don Garcia se je pričel pritoževati nad svojo ljubico. Prejel je bil pravkar pismo od Fauste, polno nežnih izrazov in sladkih očitaj, iz katerih je jasno sevala njena razigranost in njena navada, vzeti vsako stvar od smešne strani.

„Glejte,“ je dejal don Garcia, ponudil pismo donu Juanu in zazeval preko mere. „Berite to lepo delce. Še en sestanek danes zvečer! Vrag naj me vzame, če grem tja.“

Don Juan je prebral pismo in se mu je zdelo dražestno.

„V resnici,“ je dejal, „ako bi jaz imel dekle, kakor je vaše, vse bi storil, da jo osrečim.“

„Vzemite jo torej, moj dragi,“ je vpil don Garcia, „nič ne sanjarite in vzemite jo. Vse pravice vam odstopim. Stojte! Narediva bolje,“ je pristavil in vstal, kakor bi bil nenadno razsvetljen. „Igrajva za najini ljubici! Tukaj so karte. Napraviva partijo. Jaz zastavim Fausto, vi vrzite dono Terezo.“

Do solz se je smejal don Juan nad norostjo svojega tovariša, vzel karte in jih zmešal. Dasiravno ni prav nič pazil na svojo igro, je vendar dobil. Dona Garcia pa ni zguba partije tudi nič ujezila, vprašal je samo, kaj je treba napisati, in napravil nekako menico na dono Fausto, kjer je pristavil, da naj bo brezpogojno na razpolago prinašalcu, ker je bil ta pisal njegovemu upravitelju, da plača sto zlatnikov nemu izmed upnikov.

Don Juan se je kar naprej smejal. Ponudil je tudi on donu Garcia svojo protiuslugo, ta pa jo je odklonil.

„Ako imate kaj korajže, vzemite moj plašč in pojdite k onim malim vratom, ki jih dobro poznate. Našli boste le Fausto, ker vas Tereza ne čaka več. Pojdite za njo in ne recite nobene besedice. Ko pa boste že v sobi, je lahko mogoče, da se bo pokazala osuplo, prevarano, potočila bo celó solzo ali dve; to pa naj vas

ne moti. Bodite prepričani, da si ne bo upala vpiti. Pokažite ji torej moje pismo. Recite ji, da sem strašen ničvrednež, zver, vse, kar hočete; ona pa da se lahko in takoj maščuje. In to maščevanje, bodite prepričani, se ji bo dovolj sladko zdelo.“

Z vsako besedo dona Garcia si je hudič čedalje bolj odklepal srce dona Juana in mu govoril, da bi znalo to, kar je gledal doslej samo kot na šalo, postati zanj kar se da **prijetno**. Nehal se je smejati in rdečica ugodja mu je pričela stopati v oľavo.

„Če bi si bil svest,“ je dejal, „da Fausta privoli v to zamenjavo...“

„Če bo privolila,“ se je posmešnil razuzdanec. „Kakšen mladič ste še, tovariš, ako mislite, da bi ženska mogla omahovati med ljubimcem šestih mesecev in ljubimcem prvega dne! Pojdite, jutri mi bosta oba hvaležna, o tem ne dvomim. In v edino plačilo, ki ga zahtevam, mi dovolite ljubimkanje s Terezito, da se odškodim.“

Potem ko je videl, da je don Juan že nad polovico premagan, je dejal:

„Odločite se! Kajti jaz za svoj del nocoj ne želim videti Fauste. Ako je vi nočete, bom dal ta listek debelemu Fadriku in tako bo on dobil nekaj, česar se ne nadeja.“

„Pri moji veri, naj pride kar hoče!“ je zavpil don Juan in vzel listek. Da bi si dal korajžo, je v enem dušku izpraznil veliko čašo montilca.

Ura se je bližala. Don Juan je še ohranil nekaj vesti, zato je pil in pil, da bi se omamil. In ura je udarila. Don Garcia je vrgel plašč na rame dona Juana in ga povedel do vrat svoje ljubice; ko je še napravil dogovorjeno znamenje, mu je voščil lahko noč in se oddaljil brez najmanjšega kesanja nad slabim dejanjem, ki ga je ravnokar započel.

Vrata so se takoj odprla. Dona Fausta je že nekaj časa čakala.

„Ali ste vi, don Garcia?“ je vprašala tiho.

„Da,“ je še tišje odgovoril v gubah širokega plašča skriti don Juan. Vstopil je, vrata so se zaprla. In don Juan je začel s svojo vodnico stopati po temnih stopnicah.

„Primite me za površnik,“ je dejala, „in sledite mi kar najrahlje morete.“

Malo nato se je nahajal v sobi Fauste. Ena sama svetilka je metala slabotno luč. Najprej se don Juan ni ne razgrnil, ne razkril, ampak ostal naslonjen na vrata, ne da bi se upal razodeti. Dona Fausta ga je gledala nekaj časa brez besede, nato pa se mu je naenkrat približala in mu ponudila roko. Don Juan je tedaj vrgel plašč od sebe in storil isto.

¹ Vrsta vina.

„Kaj Vi, gospod don Juan?“ je osupnila. „Ali je don Garcia bolan?“

„Bolan? Ne.“ je dejal don Juan. „Toda on ne more priti. Poslal je mene k vam.“

„Ah, kako mi je žal! Pa povejte mi, ali ga ne ovira kaka druga ženska, da ne pride?“

„Torej ga že poznate, da je razuzdanec?“

„Kako bo moja sestra zadovoljna, da vas vidi! Ubogi otrok! Mislila je, da ne boste prišli... Pustite me, da jo pokličem.“

„Ni potreba.“

„Čudni ste danes, don Juan... Slabe novice imate zame... Govorite, ali se je donu Garcii pripetilo kaj zlega?“

Da si prihrani odgovor, ki bi ga spravil v zadrego, je don Juan izročil nesrečni deklici prostaško Garciaevo pismo. Hlastno ga je prebrala in ga spočetka ni razumela. Brala ga je

vnovič in ni mogla verjeti svojim očem. Don Juan jo je pozorno opazoval. Drgnila si je čelo in mela oči. Ustnice so ji vztrepetavale in smirtna blehost ji je pokrila obraz. Z obema rokama je morala zgrabiti papir, da ni padel na tla. Z obupnim naporom se je dvignila in zakričala:

„Vse to je laž! To je strašna prevara! Tega ni nikoli pisal don Garcia!“

Don Juan je odgovoril:

„Njegovo pisavo poznate... Ni znal ceniti zaklada, ki ga je imel... jaz pa sem ga sprejel, ker vas obožujem.“

Ozrla se je vanj s pogledom najglobljega zaničevanja in zopet pričela brati pismo s pozornostjo odvetnika, ki sumi ponarejeno listino. Njene oči so bile široko odprte in začlene v papir. Od časa do časa ji je zdrknila po licih debela solza, ne da bi se trepalnice zganile. Naenkrat se

je zasmejala kot blazna.

„Saj je to samo šala, kajne da? To je šala... Don Garcia je tukaj in mora priti...“

„To nikakor ni šala, dona Fausta. Ničesar ni bolj resnično kot ljubezen, ki jo čutim za vas. Bil bi zelo nesrečen, ako mi ne bi verjeli.“

„Nesrečnik!“ je zavpila dona Fausta. „Toda, če govoriš resnico, si še večji ničvrednež kot don Garcia.“

„Ljubezen opraviči vse, lepa Faustita. Don Garcia vas zametuje. Sprejmite mene, da se potolažite. — Na tej košarici vidim naslikana Bakh in Ariadno; dajte, naj bom jaz vaš Bakh!“

(Dalje prihodnjic.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.



Velika izbira otroških vozičkov, dvokoles in šivalnih stroj. po ceni.

F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 28.

Sprejemajo se v polno popravo za emaliranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji in razni stroji.

„TRIBUNA“

Tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

Ljubljana, Karlovska cesta 4. — Zvonarska ulica 1.

Kupim

brzjavne drogeve iz kostanjevega in mehkega lesa, kostanjev les za tanin, bukove prage, vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. Denar takoj. Ponudbe z obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

STARE KOVINE

(BAKER, MEDENINO, ALUMINIJ itd.)
kupi po najvišjih cenah v vsaki množini železninska tvrdka

Breznik & Fritsch

LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje 1.

Indus d. d.

preje Karel Pollak

tovarna

Ljubljana, Kranj, Vrhnika.

Izdeluje vsakovrstno usnje,

jermena, čevlje in galanterijsko blago.